

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження

Чудакової Віри Петрівни з теми: «Формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності»

на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук зі спеціальності 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія

Дисертаційне дослідження В. П. Чудакової відзначається актуальністю, своєчасністю та має науково-теоретичне і практичне значення, адже інноваційні перетворення суспільства в Україні на сучасному етапі його розвитку є об'єктивною закономірністю. Інновації в освіті відображають складний і довготривалий процес, на який впливають різноманітні чинники. Особливу роль в цьому відіграє персонал освітніх організацій, саме від його психологічної готовності до інноваційної діяльності залежить ефективність інноваційних перетворень.

Науковий апарат дослідження В. П. Чудакової відповідає вимогам до кандидатських робіт і є достатнім для розв'язання всіх окреслених дисертанткою завдань. Мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначені дисертанткою, адекватно відображають логіку теоретичного аналізу та емпіричного дослідження проблеми. Використана теоретико-методологічна база повною мірою забезпечує висвітлення проблематики й можливість вирішення дослідницьких завдань.

Не викликають сумніву наукова новизна, теоретична та практична значущість отриманих результатів, що оприлюднені у виступах автора на науково-практичних заходах різного рівня; впроваджені в освітній процес організацій різних типів, про що свідчать довідки про впровадження.

У цілому заслуговує на позитивну оцінку експериментальна база дослідження, що здійснювалось з персоналом та керівниками освітніх організацій. Загальний обсяг вибірки – 2538 респондентів на базі освітніх організацій різних типів та регіонів України.

Новаторським підходом до розглядання психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності є осягнення феномену інноваційна діяльність через призму диференціації понять і характеристик, який дисертантка представила у першому розділі «Теоретико-методологічний аналіз проблеми формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності». Дисертанткою здійснено аналіз внутрішніх та зовнішніх психологічних умов і чинників, що впливають на інноваційну діяльність персоналу освітніх організацій.

Вдалим рішенням дослідниці є векторна модель вивчення умов, чинників і факторів інноваційності персоналу освітніх організацій, де виділено зовнішні та внутрішні умови (прогностичні показники) та їх співвідношення з цільовим показником інноваційності через проекції.

Особливої уваги заслуговує обґрунтування концептуальних засад експериментальної авторської «Психолого-організаційної технології формування готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності» та її структурно-функціональної моделі. Технологія складається з двох взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих частин, відповідних дослідженню внутрішніх і зовнішніх умов здійснення інноваційної діяльності. а саме: моделі експертизи і корекції організаційно-інноваційного середовища освітніх організацій та моделі експертизи і корекції внутрішньої психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності.

У другому розділі «Комплексне емпіричне дослідження психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності» дисертанткою представлено стратегію, процедуру проведення, систему методичних прийомів та діагностичних методик, а також науковий апарат емпіричного дослідження психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності, які відповідають завданню дослідження.

Заслугує на особливу увагу поєднання В. П. Чудаковою в єдиному контексті засобів теоретичного та емпіричного підходів у вивченні досліджуваної проблеми на базі системної методології, компонентно-структурного і динамічного аналізу. Для цього автором вивчено та пропонуються до використання набори критеріїв ефективності педагогічної та інноваційної діяльності. Дисертантка розглядає інноваційність, як окремий вектор, який інтегрує зміст сукупності показників ефективності інноваційної діяльності та використаний як цільовий показник, який повинен бути максимізований використанням емпірично виявлених його зв'язків з іншими складовими особистості і закономірностями її функціонування в ході інноваційної діяльності.

У даному розділі автором представлено процедуру побудови та визначення інноваційності персоналу освітніх організацій – інтегрального показника сформованості психологічної готовності до інноваційної діяльності. Діагностику такої готовності здійснено за допомогою авторської анкети-опитувальника «Експрес-діагностика інноваційності». За результатами її впровадження: здійснено прогнозування готовності персоналу організацій до інноваційної діяльності, з'ясовано доцільність першочергового залучення персоналу до здійснення інноваційної діяльності; виявлено психологічні відмінності персоналу освітніх організацій з позитивною і негативною інноваційністю.

Схвальної оцінки заслугоує формувальний етап експерименту, представлений у третьому розділі «Експериментальне впровадження авторської системи формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності». Дисертанткою представлено зміст, стратегію здійснення, методичну базу формувального експерименту, розкрито процедуру проведення та аналіз результатів експериментального впровадження корекційних моделей авторської технології.

Автором розкрито зміст, структуру і психологічні особливості впровадження освітніх програм спеціальної психологічної підготовки:

– індивідуальної програми – для персоналу освітніх організацій з метою формування внутрішньої психологічної готовності до інноваційної діяльності;

– загальної програми – для керівників з метою розвитку їх управлінської компетентності з формування психологічної готовності персоналу до інноваційної діяльності; в умовах здійснення рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу і консультування.

Представлений автором аналіз результатів впровадження програм формування в умовах спеціальної психологічної підготовки довів їх ефективність, що підтвердилося підвищенням рівня сформованості психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності.

Висновки до розділів за результатами дисертаційного дослідження є науково обґрунтованими, цілком відповідають його меті та завданням. Загальні висновки в стислому вигляді підсумовують результати дисертаційної роботи і свідчать про досягнення мети, реалізацію завдань, бачення автором дисертації можливих перспектив подальшої розробки проблеми. Автореферат та публікації автора відображають основні положення дисертації.

В цілому оцінюючи позитивно здійснене дослідження, разом з тим, слід висловити певні зауваження та побажання:

1. У роботі дисертанткою використано велику кількість психодіагностичного інструментарію, що досліджує 149 показників і параметрів зовнішніх та внутрішніх умов психологічної готовності персоналу освітніх організацій. Така кількість для кандидатського дисертаційного дослідження завелика, що переобтяжує текст, і не дає можливості детальніше сконцентруватися на найсуттєвіших умовах.

2. Розроблена автором структурно-функціональна модель психолого-організаційної технології формування готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності повністю відображає загальний

дизайн, алгоритм та стратегію реалізації технології, методичну базу тощо. Її представлено в загальних висновках, а у висновках до першого розділу, де вона розміщена, це не відображено.

3. На нашу думку, загальні висновки слід було б побудувати та пронумерувати відповідно до завдань дослідження (6 завдань – 6 пунктів у висновках), що полегшило б сприйняття та розуміння повноти виконання завдань дисертаційного дослідження.

4. Текст дисертаційної роботи має деякі стилістичні та граматичні огріхи.

Втім висловлені зауваження не знижують загальної високої оцінки дисертації, її наукової цінності. Вона є самостійною і завершеною науковою працею. Дисертантка виявила вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати теоретичний та експериментальний матеріал, формулювати наукові висновки.

Висновок: дисертація «Формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності» відповідає всім вимогам п.11, п.12 та п.13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, які висуваються до кандидатських дисертацій, а його автор Віра Петрівна Чудакова заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук зі спеціальності 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри психології

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,

кандидат психологічних наук, доцент

I.V. Сингаївська

